



Datum 27 januari 2026

Nummer 4563

Onderwerp Raadsvoorstel Vaststellen versnellingspakket duurzaamheid en 2e herziening van het bestedingsplan bestemmingsreserve Duurzaamheid en Energietransitie

Portefeuillehouder Wethouder Belt

1. Voorgesteld raadsbesluit

De raad besluit:

- a. Het 'Versnellingspakket maatregelen duurzaamheid' vast te stellen (bijlage 1)
- b. De 2e herziening van het bestedingsplan bestemmingsreserve Duurzaamheid en Energietransitie vast te stellen
- c. Een investeringskrediet van € 3.730.000 beschikbaar te stellen voor de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed (5 panden), voor de volgende panden:
 - Verduurzaming buurtcentrum aan de Piet Heinstraat 39
 - Verduurzaming wijkgebouw aan de Kastelenring 112
 - Verduurzaming kinderopvang aan de Burgemeester Sweenlaan 4
 - Verduurzaming sporthal aan Fluitpolderplein 3
 - Verduurzaming kinderopvang aan de Dobbelaan 2
- d. Een investeringskrediet van € 300.000 beschikbaar te stellen voor de het vervangen van 1000 armaturen voor led-armaturen.
- e. Begrotingswijziging nummer 2 vast te stellen

2. Aanleiding

In 2023 is het Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2023-2026 vastgesteld (dossier 3095). Met dit programma streeft de gemeente Leidschendam-Voorburg naar een toekomstbestendige gemeente met een gezond woon- en leefklimaat. In het programma zijn de wettelijke kaders en het vastgesteld beleid vertaald naar een aantal doelstellingen. Deze duurzaamheidsdoelstellingen zijn per thema uitgewerkt in activiteiten en mijlpalen waaraan elk jaar gewerkt wordt.

De afgelopen 3 jaar is er hard gewerkt en zijn er flinke stappen gezet in het realiseren van de acties op de verschillende thema's. Ook dit jaar wordt actief gewerkt aan de opgenomen activiteiten. De opgestelde duurzaamheidsmonitor, die in Q2 2025 is toegestuurd aan de raad (dossier 4310), laat zien dat er belangrijke stappen worden gezet op de voortgang op verschillende duurzaamheidsdoelstellingen. Tegelijkertijd laat diezelfde monitor zien dat er binnen de verschillende thema's aanzienlijke uitdagingen bestaan om de ambitieuze doelstellingen voor 2050

te halen. Dat vraagt flexibel optreden met gerichte maatregelen en het aangrijpen van kansen om grotere stappen te zetten naar de gestelde doelen. Daarbij geeft de structurele financiering vanuit het Rijk voor de energie- en warmtetransitie ruimte om geld uit de bestemmingsreserve Duurzaamheid en Energietransitie breder in te zetten.

In het licht van de op verzoek van de raad opgestelde duurzaamheidmonitor en veranderende context op verschillende vlakken is tijdens de behandeling van de Programmabegroting 2026-2030 op 5 november 2025 op verzoek van de raad een toezegging gedaan (dossier 1216) om binnen de huidige inhoudelijke kaders van het uitvoeringsprogramma te onderzoeken waar versneld kan worden, welke maatregelen in 2026 ingezet kunnen worden endaarvoor met een voorstel te komen. Deze maatregelen bestaan uit intensivering en versnelling van bestaande activiteiten en nieuwe activiteiten binnen de kaders van de doelen van het Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid. Dit versnellingspakket benut kansen om op korte termijn maatregelen te nemen die bijdragen aan de doelen van de verschillende duurzaamheidsthema's en zichtbaar resultaat boeken door onder andere gemeentelijke panden te verduurzamen en de openbare ruimte te vergroenen.

Met dit raadsvoorstel wordt dit pakket met maatregelen voorgelegd; samen met een wijziging van het bestedingsplan van de bestemmingsreserve Duurzaamheid en Energietransitie. Dit versnellingspakket draagt onder andere bij aan de uitvoering van de moties:

- Motie 940: **'Opknappen en verduurzamen wijkcentra'**
- Motie 870: **'Natuurvriendelijkere openbare verlichting'**
- Motie 823: **'Versterken groene verbindingssassen voor mens en dier'**
- Motie 847: **'Steuntje in de rug voor onze dieren'**

3. Afwegingen

Versnellingspakket maatregelen duurzaamheid

De door de gemeenteraad vastgestelde doelen van het Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2023 - 2026 vormen de kaders voor het opgestelde versnellingspakket aan maatregelen (bijlage 1). Op een aantal thema's is er een noodzaak en zijn er kansen om nu te versnellen door verstevigde en extra maatregelen in te zetten. Dit betreft alleen maatregelen die na vaststelling in Q1 2026 direct gestart kunnen worden. Voor de volgende thema's zijn maatregelen uitgewerkt:

- Energie
- Klimaatadaptatie, vergroening en biodiversiteit
- Lucht- en waterkwaliteit

Dit betreft maatregelen die bovenop het lopende programma komen en waardoor we sneller en grotere stappen kunnen zetten naar het bereiken van de doelen. Op verschillende doelen zijn al eerder extra maatregelen genomen, bijvoorbeeld voor afval in 2025. Een volledig overzicht van het versnellingspakket is opgenomen in bijlage 1. Hieronder staat per thema een korte samenvatting van de beoogde doelen, kansen en maatregelen.

Energie:

Op het thema energie zijn in het Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid de volgende doelen beschreven:

- Duurzame warmte: gebouwde omgeving is aardgasvrij
- CO₂-neutraal (inclusief opwek buiten gemeente)
- 24% van de elektriciteitsvraag opwekken in gemeente
- 100% van geschikt dakoppervlak benut voor zonne-energie
- 35% energiebesparing in bestaande woningen in 2050 t.o.v. 2015

Om deze doelen te bereiken worden vanuit het Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid maatregelen ingezet. Dit gaat hierbij onder andere om het verduurzamen van woningen met lage energielabels en hoge energierekeningen, verschillende regelingen voor inwoners zoals subsidies en leningen, en de aanpak van de warmtetransitiewijken. Deze maatregelen worden onverminderd voortgezet. Daarnaast zijn er een aantal extra maatregelen opgesteld. Deze maatregelen omvatten voor een groot deel maatregelen aan gemeentelijk vastgoed en objecten die bij verduurzaming direct een maatschappelijk effect hebben voor inwoners, de gemeente en huurders. De maatregelen kunnen direct na vaststelling opgepakt worden en daarmee in 2026 en 2027 tot resultaat gebracht worden.

Er wordt versneld ingezet op verduurzaming van maatschappelijke panden. Hiervoor zijn het afgelopen jaar duurzaamheidsscans uitgevoerd voor al het maatschappelijk vastgoed waarmee inzicht is verkregen in de benodigde maatregelen en kosten. Vanuit dit versnellingspakket wordt ingezet op het verduurzamen van panden in De Heuvel/Amstelveen en Leidschendam-Zuid. Hier is de gemeente de afgelopen jaren gestart met een wijkaanpak om deze wijken aardgasvrij te maken. In deze wijken zet de gemeente al stappen in verduurzaming met eigenaren, VvE's en woningcorporaties. Het is daarmee belangrijk dat de gemeente vanuit haar voorbeeldfunctie inzet op het verduurzamen van het eigen vastgoed in de eerste transitiewijken. Specifiek voor de Heuvel/Amstelveen sluit dit daarnaast aan op het realiseren van een collectieve warmteoplossing door deze panden hiervoor klaar te maken. Deze maatregelen dragen direct bij aan het verlagen van energiegebruik en de kosten van de gemeente en (maatschappelijke) huurders. Ook draagt het bij aan de doelen voor vitale maatschappelijke organisaties, een CO₂-neutrale gemeentelijke organisatie in 2040, en een aardgasvrije gebouwde omgeving per 2050. Daarnaast verbetert de verduurzaming van maatschappelijke gebouwen het comfort, de gezondheid en de kwaliteit van voorzieningen die inwoners dagelijks gebruiken. Met de verduurzaming van een wijkgebouw en buurtcentrum wordt ook invulling gegeven aan motie 940 'Opknappen en verduurzamen wijkcentra'.

Ook worden er maatregelen genomen om in 2026 sportaccommodaties duurzamer en toekomstbestendiger te maken. De voorgestelde maatregelen gaan om snelle verduurzaming en vergroeningsmaatregelen aan de buitensportaccommodaties en kleedkamergebouwen, waarbij wordt aangesloten op regulier onderhoud.

Ten slotte heeft de gemeente een opgave om versneld openbare verlichting te vervangen voor LED verlichting. Het gaat hierbij om verlichting die het komende jaar noodzakelijkerwijs vervangen zal moeten worden. De maatregelen omvatten het vervangen van 1000 armaturen. In de uitvoering van deze maatregelen zal waar van toepassing invulling worden gegeven aan motie 870

‘Natuurvriendelijkere openbare verlichting’. Deze maatregelen dragen direct bij aan het verlagen van het energieverbruik en onderhoudsarme verlichting in de gemeente.

Klimaatadaptatie, vergroening en biodiversiteit:

Vanuit het Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid wordt er gewerkt aan het vergroenen en ontstenen van de stad waarmee de gemeente werkt aan een leefbare, klimaatbestendige en gezonde woonomgeving. Door ecologische barrières weg te nemen en meer variatie aan bomen, planten en struiken toe te passen, versterkt het college de biodiversiteit en maakt de stad aantrekkelijker voor mens en dier.

De duurzaamheidsmonitor laat zien dat er de afgelopen jaren stappen zijn gezet om de kwaliteit van de fysieke leefomgeving te verbeteren. Tegelijkertijd woont volgens de leefbaarometer 3.0 (BZK, 2022) 40% van de mensen nog in een buurt waar sprake is van een sterke afname van de kwaliteit van de leefomgeving. Ook wordt het streven naar de 3-30-300 regel die inzet op meer groen in de leefomgeving, in veel wijken niet gehaald. Het zijn vaak de wijken waar ook sociaalmaatschappelijke uitdagingen liggen die ook gevoeliger zijn voor de effecten van klimaatverandering zoals meer hitte en wateroverlast. Om een extra impuls te geven aan de fysieke leefomgeving en te werken naar klimaatbestendige wijken zijn een aantal maatregelen opgenomen. Deze geven ruimte om maatregelen in versteende wijken uit te voeren en nieuwe locaties te onderzoeken. Hierdoor ontstaat meer groene ruimte die bijdraagt aan het verminderen van hittestress, het verbeteren van de waterinfiltratie en het versterken van de biodiversiteit. Met deze maatregelen wordt ook invulling gegeven aan de motie 847 ‘Steuntje in de rug van onze dieren’ en motie 823: ‘Versterken groene verbindingssassen voor mens en dier’

Lucht – en waterkwaliteit:

Lucht- en waterkwaliteit vormen een belangrijk onderdeel van de duurzaamheidsdoelen van de gemeente. Voor luchtkwaliteit is als doel gesteld te werken naar aan 50% gezondheidswinst in 2030 t.o.v. 2016. Voor Waterkwaliteit is voor Nederland vastgelegd om in 2027 te voldoen aan de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). Verbetering van deze kwaliteiten is essentieel om gezondheid en het welzijn van inwoners te waarborgen. De duurzaamheidsmonitor laat zien dat voor beide onderwerpen de doelen en ambities onder druk staan.

Met de waterschappen wordt momenteel gewerkt aan een geïntensiveerd maatregelpakket dat onder andere bestaat uit de aanpak van emissies vanuit bedrijven en riool en de verbetering van waterecologie door aanleg van natuurvriendelijke oevers. Deze maatregelen worden gedekt vanuit de water- en rioolheffing. Voor verbetering van de luchtkwaliteit lopen maatregelen op het vlak van energie en mobiliteit. Ook groenmaatregelen dragen bij aan de luchtkwaliteit. Onder regie van de GGD wordt samen met de regiogemeenten en de Omgevingsdienst Haaglanden een pakket aan extra mogelijke maatregelen op het vlak van machinegebruik en mobiliteit uitgewerkt. Als onderdeel van het versnellingspakket zal een onderzoek worden uitgevoerd waarin de huidige staat van de luchtkwaliteit, en mogelijke maatregelen ter verbetering worden voorgesteld.

2° herziening bestemmingsreserve Duurzaamheid en Energietransitie

Achtergrond

Voor de uitvoering van het versnellingspakket, zijn financiële middelen nodig. Naast de inzet van de reeds beschikbare CDOKE wordt het grootste deel van deze maatregelen gedekt vanuit de reserve Duurzaamheid en Energietransitie. Daarvoor bevat dit raadsvoorstel ook een voorstel voor een herziening van het bestedingsplan van de bestemmingsreserve en de daarbij horende begrotingswijziging.

In juni 2021 heeft de raad naar aanleiding van het vrijvallen van de Enecogelden het bestedingsplan voor de bestemmingsreserve Duurzaamheid en Energietransitie vastgesteld (dossier 2150) waarin is bepaald hoe de bestemmingsreserve tot 2050 wordt ingezet. Voor deze middelen was het uitgangspunt dat ze ingezet worden voor het behalen van de lange termijn doelstellingen van de energie- en warmtetransitie, mede omdat op dat moment het nog niet duidelijk was in welke mate het Rijk middelen beschikbaar zou stellen aan gemeentes voor uitvoering van het klimaatakkoord.

In 2023 is het Uitvoeringsprogramma duurzaamheid (dossier 3095) door de gemeenteraad vastgesteld en is gekozen voor een brede inzet op klimaatmitigatie en klimaatadaptatie. Het programma richt zich op energietransitie, klimaatadaptatie en vergroening, circulair, lucht- en waterkwaliteit en de verduurzaming van de gemeentelijke organisatie. De dekking van de maatregelen komt vanuit beschikbare CDOKE rijksmiddelen, de structurele begroting en de bestemmingsreserve. Hierbij heeft toen een 1° herziening van de bestemmingsreserve plaatsgevonden. De bestemmingsreserve is ingezet voor de wijkwarmteaanpakken, stimuleringsmaatregelen energietransitie (voor inwoners), verduurzaming onderwijsvastgoed, verduurzaming gemeentelijk vastgoed, CO₂-reductie gemeentelijke organisatie.

Voorstel 2° herziening bestedingsplan

Bij vaststelling van het bestedingsplan in 2021 was nog niet duidelijk in welke mate het Rijk middelen beschikbaar zou stellen aan gemeenten voor de uitvoering van het Klimaatakkoord. Om de continuïteit van de wijkaanpakken te borgen, is destijds een bedrag van ruim € 25 miljoen gereserveerd om deze aanpakken tot 2050 te kunnen financieren.

In de afgelopen jaren heeft het Rijk een aanzienlijke structurele bijdrage geleverd via de CDOKE-middelen, welke in ieder geval beschikbaar zijn tot 2030. Dit zijn rijksmiddelen die ingezet kunnen worden voor het uitvoeren van klimaat- en energietaken. Gezien de omvang van de landelijke klimaatopgave en het feit dat deze middelen een randvoorwaarde vormen voor de uitvoering van het Klimaatakkoord, is de verwachting dat ook na 2030 rijksmiddelen beschikbaar blijven voor gemeenten. Doordat er meer CDOKE geld beschikbaar is gekomen voor de uitvoering van de wijkaanpakken geeft dit financiële ruimte om de bestemmingsreserve in te zetten voor de programmabrede doelen.

Gelet op de noodzaak om voortgang en concrete resultaten te blijven boeken op de gemeentelijke duurzaamheidsdoelen, de ontstane financiële ruimte en de door de raad vastgestelde focus van

het uitvoeringsprogramma duurzaamheid, wordt de raad voorgesteld om in 2026 een bedrag van € **8.214.000** in te zetten voor een versnellingspakket aan duurzaamheidsmaatregelen

4. De financiële gevolgen van het besluit

Naast de inzet van de reeds beschikbare CDOKE wordt het grootste deel van deze maatregelen gedekt vanuit de reserve Duurzaamheid en Energietransitie. In de onderstaande twee tabellen is per maatregel aangegeven welk bedrag aan deze bestemmingsreserve wordt onttrokken. Een deel van de werkzaamheden zal doorlopen in 2027. Bij de 1^e Turap 2026 zal in beeld worden gebracht om welke werkzaamheden dit gaat zodat ook de begroting hierop kan worden aangepast.

De eerste tabel bevat de investeringsmaatregelen waarvoor afschrijving van toepassing is. De tweede tabel geeft een overzicht van de maatregelen die worden gedekt binnen de exploitatie. Een nadere toelichting op de afzonderlijke maatregelen is opgenomen in bijlage 1.

Investeringsmaatregelen	
Omschrijving maatregelen	Budget
Energietransitie en circulair bouwen: Verduurzaming vijf panden Heuvel/Amstelveen & Leidschendam Zuid • Sporthal aan Fluitpolderplein 3 • Kinderopvang aan de Dobbelaan 2 • Buurtcentrum aan de Piet Heinstraat 39 • Wijkgebouw aan de Kastelenring 112 • Kinderopvang aan de Burgemeester Sweenslaan 4	€3.730.000
Energietransitie: Realiseren van energiebesparing openbare verlichting door versneld vervangen van 1000 armaturen voor led-armaturen.	€300.000

Maatregelen uit de exploitatie	
Omschrijving maatregelen	Budget
Klimaatadaptatie, vergroening en biodiversiteit herstel: Uitvoeren van groenprojecten in de openbare ruimte die bijdragen uit de doelen van het Groenactieplan (GAP). Deze projecten zorgen voor directe vergroening op zichtbare plekken in de stad en bij scholen. Daarmee wordt hittestress verminderd, biodiversiteit versterkt en worden pleinen aantrekkelijker als ontmoetingsplek. Daarnaast draagt het positief bij aan een gezonde leefomgeving van mens, plant en dier. De projecten zijn tot stand gekomen op basis van: • de door inwoners aangeleverde plekken in de GroenActiePlan prikker • plekken met klimaatadaptatie uitdagingen • moties (o.a. vanuit motiemarkt) • kansrijkheid voor ecologische verbetering vanuit de stadsecoloog	€1.775.000

• versterking recreatieplekken	
Klimaatadaptatie en vergroening: Vergroening van parkeerterreinen door toepassen van halfverharding, groene eilanden en waterdoorlatende materialen voor de volgende parkeerplaatsen: • 500 parkeerplaatsen, inclusief plant nieuwe bomen - De Groene Zoom • 29 parkeerplaatsen Zwanebloem	€1.429.000
Klimaatadaptatie en vergroening: Doorontwikkeling van lopend traject Loozone/ Centrale Groenzone. Conform ambities Omgevingsvisie en Motie Groene Verbindingen	€350.000
Klimaatadaptatie en vergroening: Uitvoering van bomenbeleidsplan conform raadsbesluit bomenbeleid	€250.000
Energietransitie: Verduurzaming van sportaccommodaties met kleine en snelle verduurzamingsmaatregelen	€190.000
Vergroening en biodiversiteit herstel: Versterken van groenblauwe dooradering en structuren en uitvoeren van groene ecologische schakels Driemanspolder	€190.000
Totaal investeringsmaatregelen & exploitatie	€8.214.000

Structurele kosten die voortkomen uit de genomen maatregelen zijn geen onderdeel van dit maatregelenpakket. Deze kosten worden namelijk gedekt door uit de reguliere budgetten, met uitzondering van de rentelasten die vanaf 2028 circa € 48.000 per jaar bedragen. Bij de eerstvolgende update van het investeringsplan worden deze effecten meegenomen.

De overige maatregelen zoals beschreven in bijlage 1 van het versnellingspakket worden gedekt vanuit de reeks beschikbare CDOKE-middelen vanuit het rijk. De maatregelen die worden bekostigd uit CDOKE-middelen worden budgettair neutraal binnen de programma's verschoven zodat de lasten op het juiste programma verantwoord worden. Bij enkele grotere maatregelen (budget groter dan €300.000) wordt het college nog nader meegenomen in de plannen.

5. Hoe zijn inwoners / belanghebbenden betrokken

De maatregelen dragen bij aan de vastgestelde doelen van het in 2023 vastgestelde Programma Duurzaamheid. De maatregelen zijn gericht op versnelling in 2026, waarbij een deel van de maatregelen zullen doorlopen in de opvolgende jaren. In 2026 zal parallel gewerkt worden aan het

opstellen van een nieuw uitvoeringsprogramma dat beoogd wordt om aan de raad voor te leggen begin 2027. Voor dit nieuwe beleid zal participatie een belangrijk onderdeel zijn van het proces.

burgemeester en wethouders van Leidschendam-Voorburg,

R.J. den Haan
secretaris

M.W. Vroom
burgemeester

Documenten behorende bij dit raadsvoorstel

4563 Concept raadsbesluit vaststellen versnellingspakket duurzaamheid en 2e herziening van het bestedingsplan bestemmingsreserve Duurzaamheid en Energietransitie

4563-1 Bijlage Versnellingspakket maatregelen duurzaamheid

4563-2 2e herziening van het bestedingsplan bestemmingsreserve Duurzaamheid en Energietransitie

4563-3 Begrotingswijziging 2